

2020. gadā zemnieki palielinājuši graudaugu audzēšanu, samazinoties citu produktu īpatsvaram. Kartupeļi un dārzeņi audzēti mazāk. Mazāk saražots piens, kritums arī cūkgaļas ražošanai.

saimniecību skaita un slaucamo govju skaita samazināšanās tendence. Kopējais slaucamo govju saimniecību skaits 2020. gadā salīdzinājumā ar 2019. gadu samazinājies ir par 9 %, bet kopējais slaucamo govju skaits – par 2 %. 2020. gadā dzīvnieku reģistrā reģistrētas 136 035 slaucamās govīs. Vidējais izslaukums no govīm valstī 2020. gadā ir palielinājies par 4 % salīdzinājumā ar 2019. gadu un sasniedz 7163 kg. Kopumā piena cena samazinājās, un tas bija saistīts ar pieprasījuma kritumu ārējos tirgos. 2020. gadā salīdzinājumā ar 2018. gadu Latvijas piena un piena produktu eksporta vērtība palielinājās par 8 %, bet importa vērtība – par 12 %. Savukārt salīdzinājumā ar 2019. gadu eksporta vērtība ir samazinājusies par 2 %, bet importa vērtība par 2 % palielinājusies. Eksportā dominē jēlpiens, savukārt importā – piena produkti. Tātad Latvijā aizvien vairāk pērkam ārvalstīs ražotus piena produktus, kas vismaz daļēji top no mūsu pašu ražotā piena.

Cūkkopības nozarē nav būtisku strukturālu izmaiņu ne mūsu TOP sarakstā, ne arī saimniecību grupās. Lielāko saimniecību daļu joprojām veido mazās saimniecības ar cūku skaitu no 1 līdz 100 – 98,8 %, un ir tikai 1,2 % lielo saimniecību, kurās tiek turēta ne mazāk kā 101 cūka, taču tieši šajās lielajās saimniecībās tiek audzēts visvairāk cūku – 94,5 %, bet mazajās saimniecībās ar 1–100 cūkām tiek audzēti tikai 5,5 % cūku.

Lauksaimnieku ieņēmumus veido ne tikai produkcijas pārdošana, bet arī ieņēmumi no atbalsta maksājumiem. Kopumā ražošanas apjoma kāpums kopā ar subsīdiu palielinājumu sekmējis ievērojamu pievienotās vērtības kāpumu – par 7,7 % un līdz ar to arī lauksaimnieku ienākumu kāpumu uz vienu nozarē nodarbināto par 8,6 %. Atbilstoši *Eurostat* datiem, ko pētījuši Zemkopības ministrijā, dažādās Eiropas Savienības (ES)

valstīs lauksaimnieku ienākumiem bijušas atšķirīgas tendences. Vidēji 27 ES valstīs lauksaimnieku reālie ienākumi ir samazinājušies par 1,5 %. Latvijā šis rādītājs audzis par 7,1 %. Latvijā ir sasniegts sestais lielākais ienākumu kāpums ES valstu vidū nozarē. Visaugstākais ienākumu kāpums bijis Lietuvā – par 30,2 %, tai seko Horvātija – 13,2 % un Spānija – 13,0 %, kā arī Ungārija – 11,6 % un Grieķija – 7,2 %. Kaimiņzemē Igaunijā ienākumu kāpums bijis tikai par 3,4 %. Kopumā ienākumu palielinājums konstatēts 18 savienības valstīs, bet deviņās valstīs ienākumi ir samazinājušies. Lielākais ienākumu samazinājums konstatēts Vācijā par 14,6 % un Rumānijā par 13,8 %. Svarīgākie ieņēmumu izmaiņu faktori dažādās valstīs galvenokārt ir laikapstākļi un tirgus situācija. Raugoties pēdējās desmitgades griezumā, atbilstoši *Eurostat*, Latvijā lauksaimniecības ienākumu kāpums uz nodarbināto ir par 78 %, kas nozīmīgi pārsniedz citu savienības valstu vidējo rādītāju, proti – 27 %. Straujāk šajā laikā lauksaimnieku ienākumi kāpuši tikai Bulgārijā – 2,46 reizes, Ungārijā – 2,04 reizes un Slovākijā – par 93 %. Ņemot vērā straujo pieaugumu 2020. gadā, Latviju ir nedaudz apsteigusi Lietuva ar 80% ienākumu kāpumu 10 gados. Savukārt Igaunijā reālo ienākumu kāpums šajā laikā bijis tikai par 13%. Piecās ES valstīs, tostarp netālajā Somijā, lauksaimnieku reālie ienākumi pēdējo 10 gadu laikā atbilstoši *Eurostat* datiem ir samazinājušies.

Šogad pirmo reizi blakus lauksaimniecības produkcijas ražotāju TOP publicējam arī graudu un lopbarības vairumtirgotāju TOP10, kur ietilpst arī lielākie zemnieku kooperatīvi. Abi uzņēmumu veidi ir lauksaimniecības nozares spēlētāji, tomēr apvienot tos vienā apakšsadaļā liedz apsvērums, ka daļā gadījumu zemnieki ir arī kooperatīvu biedri vai arī iepērk produkciju no lieltirgotājiem. ■